

LAUSUNTO

Helsinki, 10.1.2019

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Eduskunta

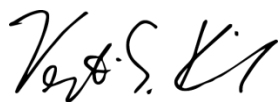
Viite: Asiantuntijakuuleminen Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa perjantaina 11.1.2019 klo 9.00

Asia: HE 159/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vammaispalvelulaiksi sekä laeiksi sosiaalihuoltolain ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 13 §:n muuttamisesta

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveyspoliittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on 230 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä 80 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja: erityisasiantuntija Päivi Kiiskinen, paivi.kiiskinen@soste.fi, puh. 0400 516 018

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas

pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ

- Lakiesitys mahdollistaa yksilölliset tarpeet huomioonottavat erityispalvelut
- Lakiesitys saattaa asettaa vammaiset keskenään eriarvoiseen asemaan
- Esitys kaventaa muutoksenhakuoikeutta ja siten heikentää oikeusturvaa
- Kokonaisuudessaan esitys vammaispalvelulaiksi on hyvä uudistus ja se tulisi saada hyväksytyksi tällä hallituskaudella tarvittavat muutokset huomioiden.

LAUSUNTO

SOSTE kiittää eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valtiokuntaa saamastaan lausuntopyynnöstä sekä kutsusta kuulemiseen.

Uutta vammaispalvelulakia on odotettu pitkään. Uudistus on valmisteltu yhteistyössä eri vammaryhmiä edustavien vammaisjärjestöjen kanssa. Lakiesityksessä on myös hyvin otettu huomioon lausuntokierroksella esiin nostettuja huolia. Jäsenjärjestömme ovatkin pääosin tyytyväisiä esitykseen uudeksi vammaispalvelulaiksi.

Lakiesitys mahdollistaa yksilölliset tarpeet huomioonottavat erityispalvelut

Lakiesitys sisältää useita positiivisia muutoksia suhteessa nykyoloihin. Esimerkiksi valmennusta ja tukea koskeva säännös on tervetullut. On hyvä, että lausuntokierroksella ollut esitys henkilökohtaisen avun toteuttamisesta on muokattu siten, että se mahdollistaa vammaiselle henkilölle parhaiten sopivan mallin käyttämisen mukaan lukien työnantajamallin. Työnantajamalliin lisätty edellytys vammaisen henkilön suostumuksesta työnantajana toimimiseen poistaa lausunnossamme esittämämme huolen siitä, että henkilö joutuisi työnantajaksi vasten tahtoaan.

Kiitämme myös kuljetuspalveluiden toteuttamistapoihin tullutta parannusta. Lausuntokierroksella esitimme, että kuukausittaisesta tarkasteluajanjaksosta luovuttaisiin, ja siirryttäisiin joustavampaan malliin, mikä mahdollistaisi tarvittaessa useamman matkan käyttämisen kuukauden aikana. Tämä on hyvin huomioitu ja esitykseen on lisätty mahdollisuus myöntää matkojen sijaan kuljetuspalveluja enintään maakunnan määrittämään kilometrimäärään asti kunta- ja maakuntarajojen estämättä. Samoin maakuntaan liikelaitos voi päättää kuljetuspalvelujen jaksottamisesta korkeintaan yhden vuoden aikana käytettäväksi. Nämä muutokset lisäävät joustavuutta ja mahdollistavat yksilöllisten tarpeiden huomioimisen.

Lakiesitys saattaa asettaa vammaiset keskenään eriarvoiseen asemaan ja se kaventaa muutoksenhakuoikeutta heikentäen oikeusturvaa

Esityksen mukaan henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö.

Tämä saattaa asettaa vammaiset keskenään eriarvoiseen asemaan ja jättää entistä enemmän henkilöitä henkilökohtaisen avun ulkopuolelle ilman riittäviä perusteita. Esityksen perusteluissa korostetaan, että säännöksen soveltamisessa olisi otettava huomioon nykyisen lain aikana voimavaraedellytyksen osalta syntynyt oikeuskäytäntö, eikä tarkoitus olisi muuttaa nykyistä henkilökohtaisen avun soveltamiskäytäntöä. Tämä ei kuitenkaan selkeästi välity lakiesityksestä. Mikäli ehdotetusta voimavararajauksesta ei luovuta, tulee sama apu – samassa laajuudessa ja joustavuudessa – olla saatavissa ehdotetun valmennus ja tuki -palvelun kautta.

Lausuntokierroksen jälkeen muutoksenhakua hallinto-oikeuden päätökseen on heikennetty siten, että muutosta myös subjektiivisia oikeuksia koskeviin päätöksiin saisi hakea vain, mikäli korkein hallinto-oikeus myöntää valituslupan. Esityksen mukaan tämä muutos on tehty lausuntopalautteeseen perustuen, mutta esityksessä ei käy ilmi selkeitä perusteluita muutoksenhakuoikeuden heikennykselle. Tehty muutos heikentää vammaisen henkilön oikeusturvaa.

Uusi vammaispalvelulaki tuo mukaan ison joukon uudistuksia. Lain soveltamiskäytännöt tulevat hakemaan muotoaan. Nykyisinkin vasta korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyn jälkeen useat vammaiset henkilöt ovat saaneet oikeuden välttämättömille vammaispalvelulleen. Oikeus hakea subjektiivisia oikeuksia koskeviin päätökseen muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta ilman valituslupaa tulee säilyttää.

Muutosehdotus:

22§ Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen

Hallinto-oikeuden tämän lain 6 §:n mukaista palvelua tai 18 § mukaista taloudellista tukitoimea koskevassa asiassa antamaan päätökseen saa hakea valittamalla muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa ([586/1996](#)) säädetään. Valituskirja liitteineen voidaan antaa myös hallinto-oikeuteen korkeimmalle hallinto-oikeudelle toimitettavaksi.

Muuhun kuin 1 momentissa säädettyyn hallinto-oikeuden tämän lain nojalla valituksen johdosta antamaan henkilölle tarkoitettua palvelua tai taloudellista tukitoimea koskevaan päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta, ellei korkein hallinto-oikeus myönnä valituslupaa.

Lopuksi

Tätä lausuntoamme varten olemme konsultoineet jäsenistömme keskeisiä vammaisjärjestöjä. Eri vammaryhmien näkökulman saamiseksi suosittelemme Sosiaali- ja terveysvaliokuntaa, aikataulun salliessa, kuulemaan mahdollisimman laajasti eri vammaisjärjestöjä.

Kokonaisuudessaan esitys vammaispalvelulaiksi on hyvä uudistus ja se tulisi saada hyväksytyksi tällä hallituskaudella tarvittavat muutokset huomioiden.